

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.І. ВЕРНАДСЬКОГО**

Журнал заснований у 1918 році

**ВЧЕНІ ЗАПИСКИ
ТАВРІЙСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ В.І. ВЕРНАДСЬКОГО**

Серія: Публічне управління та адміністрування

Том 34 (73) № 2 2023

Видавничий дім
«Гельветика»
2023

Головний редактор:

Горник Володимир Гнатович – доктор наук з державного управління, професор, директор Навчально-наукового інституту управління, економіки та природокористування Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського.

Члени редакційної колегії:

Белякова О.В. – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри «Менеджмент та підприємництво на морському транспорті» Азовського морського інституту Національного університету «Одеська морська академія»;

Дегтяр О.А. – доктор наук з державного управління, доцент, професор кафедри управління та бізнес-адміністрування, ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»;

Марова С.Ф. – доктор наук з державного управління, професор, провідний науковий співробітник Науково-дослідної лабораторії безпеки громад, Донецький державний університет внутрішніх справ;

Музика Ю.Д. – кандидат наук з державного управління, доцент, доцент кафедри публічного управління та економіки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського;

Корнєєв В.В. – доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів та обліку, Навчально-наукового інституту управління, економіки та природокористування Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського;

Кравченко С.О. – доктор наук з державного управління, професор, головний консультант відділу правової та антикорупційної політики Національного інституту стратегічних досліджень;

Кучабський О.Г. – доктор наук габіліт., професор кафедри географії регіонального розвитку Гданського університету (м. Гданськ, Республіка Польща);

Міхальські Томаш – доктор наук габіліт., професор кафедри океанографії Гданського університету (м. Гданськ, Республіка Польща);

Шведун В.О. – доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри публічного управління та підприємництва, Харківський національний аерокосмічний університет імені М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут».

Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.

**Рекомендовано до друку та поширення через мережу Internet
Вченою радою Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського
(протокол № 16 від 29.06.2023 року).**

Науковий журнал «Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського».

Серія: Публічне управління та адміністрування» зареєстровано Міністерством юстиції України (Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого ЗМІ серія КВ № 24804-14744ПР від 08.04.2021 року).

Журнал включено до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» відповідно до Наказу МОН України від 17.03.2020 № 409 (додаток 1)

До 8 квітня 2021 р. журнал виходив під назвою «Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Державне управління».

У зв'язку зі зміною назви журналу було внесено відповідні зміни до Переліку наукових фахових видань України на підставі Наказу МОН України від 29.06.2021 № 735 (додаток 3).

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus International (Республіка Польща).

Сторінка журналу: www.pubadm.vernadskyjournals.in.ua

ISSN 2663-6468 (print)

ISSN 2663-6476 (online)

© Таврійський національний університет ім. В.І. Вернадського, 2023

ЗМІСТ

ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Акімова Л.М., Акімов О.О.

ПРАВОВІ ОСНОВИ ДІЯЛЬНОСТІ ІНСТИТУТУ УПОВНОВАЖЕНОГО
У СПРАВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ ЩОДО ВИКОНАННЯ
РІШЕНЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ
ЯК ЕЛЕМЕНТ АСОЦІАЦІЇ УКРАЇНИ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ 1

Чальцева О.М.

НОВА ФІЛОСОФІЯ ВЗАЄМОДІЇ АКТОРІВ ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ
В СУЧАСНИХ УМОВАХ..... 8

Щурін В.В.

ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ВІДНОСИН УКРАЇНИ
ТА НАТО.....14

МЕХАНІЗМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Андрющенко О.Б.

СИСТЕМНО-ЕВОЛЮЦІЙНА ПАРАДИГМА ЯК ОСНОВА КОНЦЕПЦІЇ УПРАВЛІННЯ
ЯКІСТЮ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ..... 21

Аніщенко М.А.

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ТРАНСФОРМАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ
В СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В МЕДИЧНІЙ ТА ФАРМАЦЕВТИЧНІЙ ОСВІТІ.....26

Асоян Е.Ш.

ПІДХОДИ ДО ВИДІЛЕННЯ ТА АНАЛІЗ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКІВ
ЗА РІВНЯМИ ДЕРЖАВНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ..... 35

Гусєв О.Ю., Котилко Я.М.

ХАРАКТЕРИСТИКА ПОНЯТТЯ «НАЦІОНАЛЬНІ МЕНШИНИ (СПІЛЬНОТИ) УКРАЇНИ».....40

Делія О.В., Делія М.Р.

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ І ПІДХОДИ ВРАХУВАННЯ СКЛАДНИКІВ СЕРЕДОВИЩА
У ВИРОБЛЕННІ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ..... 48

Дзюрах Ю.М.

Гавриляк С.А.
РОЛЬ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У ПОДОЛАННІ ПЕРЕШКОД НА ШЛЯХУ
ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ В ЖИТЛОВОМУ БУДІВНИЦТВІ.....55

Іванов А.В.

СОЦІАЛЬНА І ГУМАНІТАРНА ПОЛІТИКА В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВІЙНИ.....61

Кохалик Х.М.

ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ КОНСЕНСУСНИХ КОНФЕРЕНЦІЙ
ЯК ІНСТРУМЕНТА ДЕЛІБЕРАТИВНОЇ ДЕМОКРАТІЇ
В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ.....66

Круглов В.В.

ВИКОРИСТАННЯ GOVERNMENT TECHNOLOGIES
У СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ.....71

Масик Р.І.

ВПЛИВ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА СФЕРУ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ:
ЗАГАЛЬНІ АСПЕКТИ.....77

Стороженко Л.Г.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ
В НЕТОКРАТИЧНИХ УМОВАХ РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА: ВІТЧИЗНЯНИЙ АСПЕКТ.....84

Хар М.І.

ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ МІСТОБУДІВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
В УКРАЇНІ ТА НАПРЯМИ ЇХ ВИРІШЕННЯ..... 91

Шостак С.Л. ФУНКЦІОНУВАННЯ МЕДИЧНИХ СИЛ В КОНТЕКСТІ СТВОРЕННЯ ЄДИНОГО МЕДИЧНОГО ПРОСТОРУ УКРАЇНИ ЗАДЛЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖЕННЯ НАЦІЇ.....	96
ПУБЛІЧНА СЛУЖБА	
Майстренко К.М. КОРУПЦІЯ СЕРЕД ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ: РЕАЛІЇ, ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ.....	101
МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ	
Николаєва В.І. Суровцева І.Ю. ДОКУМЕНТУВАННЯ ПОТРЕБ ЯК СТАЛА ПРАКТИКА ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ ЩОДО РОЗВИТКУ Й ОПТИМІЗАЦІЇ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ.....	106
ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ДЕРЖАВНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ОХОРОНИ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ	
Горник В.Г. Кравченко С.О. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ КОНКУРЕНТНОЇ РОЗВІДКИ В СФЕРІ ОБОРОННО-ПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ.....	112
Дідич О.Р. Наумко М.М. ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ.....	118
Чепель М.О. МОДЕЛЬ ІНФОРМАЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА, ЯКЕ ФОРМУЄТЬСЯ В ХОДІ ВИКОНАННЯ СИЛАМИ БЕЗПЕКИ ЗАВДАНЬ ІЗ ПРИПИНЕННЯ МАСОВИХ ЗАВОРУШЕНЬ.....	124
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ.....	129

CONTENTS

THEORY AND HISTORY OF PUBLIC ADMINISTRATION

Akimova L.M., Akimov O.O.

LEGAL BASIS OF THE ACTIVITY OF THE INSTITUTE OF THE AUTHORIZED IN CASES OF THE EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS REGARDING THE IMPLEMENTATION OF DECISIONS OF THE EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS AS AN ELEMENT OF THE ASSOCIATION OF UKRAINE AND THE EUROPEAN UNION.....1

Chaltseva O.M.

A NEW PHILOSOPHY OF INTERACTION OF PUBLIC POLICY ACTORS IN MODERN CONDITIONS.....8

Shchurin V.V.

HISTORY OF THE ESTABLISHMENT AND DEVELOPMENT OF RELATIONS BETWEEN UKRAINE AND NATO.....14

MECHANISMS OF PUBLIC ADMINISTRATION

Andriushchenko H.B.

SYSTEMATIC EVOLUTIONARY PARADIGM AS THE BASIS OF THE CONCEPT OF MANAGING THE QUALITY OF LIFE OF THE POPULATION OF UKRAINE 21

Anishchenko M.A.

MAIN DIRECTIONS OF TRANSFORMATION OF THE STATE ANTI-CORRUPTION POLICY IN THE FIELD OF HEALTH CARE IN MEDICAL AND PHARMACEUTICAL EDUCATION.....26

Asoian E.Sh.

APPROACHES TO ALLOCATION AND ANALYSIS OF RELATIONSHIPS BY LEVELS OF STATE ECONOMIC POLICY.....35

Husiev O.Yu., Kotylko Ya.M.

CHARACTERIZATION OF THE CONCEPT OF “NATIONAL MINORITIES (COMMUNITIES) OF UKRAINE”.....40

Deliia O.V., Delia M.R.

PROSPECTIVE DIRECTIONS AND APPROACHES TO THE CONSIDERATION CONSTITUENTS OF THE ENVIRONMENT IN POLICY MAKING IN UKRAINE.....48

Dziurakh Yu.M., Havryliak S.A.

THE ROLE OF PUBLIC ADMINISTRATION IN OVERCOMING OBSTACLES TO THE INVESTMENT PROCESS IN HOUSING CONSTRUCTION.....55

Ivanov A.V.

SOCIAL AND HUMANITARIAN POLICY IN UKRAINE DURING WAR.....61

Kokhalyk Kh.M.

THE EXPERIENCE OF USING CONSENSUS CONFERENCES AS A DELIBERATIVE DEMOCRACY TOOL IN FOREIGN COUNTRIES.....66

Kruhlov V.V.

THE USE OF GOVERNMENT TECHNOLOGIES IN THE PUBLIC ADMINISTRATION SYSTEM.....71

Masyk R.I.

THE IMPACT OF EUROPEAN INTEGRATION PROCESSES ON THE SPHERE OF PUBLIC STATE ADMINISTRATION.....77

Storozhenko L.H.

REGULATORY AND LEGAL SUPPORT OF PUBLIC ADMINISTRATION IN NONTOCRATIC CONDITIONS OF SOCIETY DEVELOPMENT: NATIONAL ASPECT.....84

Khar M.I.

PROBLEMS OF PUBLIC ADMINISTRATION IN THE SPHERE OF URBAN PLANNING ACTIVITIES IN UKRAINE AND THEIR SOLUTION DIRECTIONS.....91

Shostak S.L. THE WORK OF MEDICAL FORCES IN THE CONTEXT OF CREATION OF A SINGLE MEDICAL SPACE IN UKRAINE FOR THE HEALTH CARE OF THE NATION.....	96
PUBLIC SERVICE	
Maistrenko K.M. CORRUPTION AMONG PUBLIC OFFICERS: REALITIES, WAYS TO OVERCOME.....	101
LOCAL GOVERNMENT	
Nykolaieva V.I., Surovtseva I.Yu. DOCUMENTATION OF NEEDS AS THE PRACTICE OF ACCEPTING ADMINISTRATIVE DECISIONS REGARDING THE DEVELOPMENT AND OPTIMIZATION OF THE SOCIAL SERVICES SYSTEM.....	106
PUBLIC ADMINISTRATION IN THE FIELD OF STATE SECURITY AND THE PROTECTION OF PUBLIC ORDER	
Hornyk V.H., Kravchenko S.O. PROSPECTS FOR DEVELOPMENT OF COMPETITIVE INTELLIGENCE IN SPHERE OF UKRAINIAN MILITARY-INDUSTRIAL COMPLEX.....	112
Didych O.R., Naumko M.M. PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP IN ENSURING NATIONAL SECURITY IN A FULL-SCALE INVASION.....	118
Chepel M.O. MODEL OF INFORMATION ENVIRONMENT, WHICH ARISES IN TERMS OF SECURITY FORCES MISSIONS AIMED TO STOP MASS RIOTS	124
INFORMATION ABOUT THE AUTHORS	129

ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

УДК 35.075:342.7(477)(061.1ЄС)

DOI <https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2023.2/01>

Акімова Л.М.

Національний університет водного господарства та природокористування

Акімов О.О.

Національний університет охорони здоров'я України імені П.Л. Шупика

ПРАВОВІ ОСНОВИ ДІЯЛЬНОСТІ ІНСТИТУТУ УПОВНОВАЖЕНОГО У СПРАВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ ЩОДО ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ ЯК ЕЛЕМЕНТ АСОЦІАЦІЇ УКРАЇНИ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

У статті висвітлено та проаналізовано спільні базові цінності на основі яких засновано Раду Європи та Європейський Союз: демократія, верховенство права та повага до прав людини і основоположних свобод, що водночас закріплені у Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, Угоді про асоціацію між Україною та Європейським Союзом і Конституції України. Визначено пріоритетним напрямом діяльності інституту Уповноваженого справах Європейського суду з прав людини забезпечення виконання рішень Європейського суду з прав людини, як елемент асоціації України та Європейського Союзу. Виокремлено роль інституту Уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини у співпраці з Радою Європи та Європейським Союзом щодо виконання рішень Європейського суду з прав людини. Доведено, що асоціація України та Європейського Союзу через Конвенційну систему захисту прав та свобод людини та реалізацію інших програм очевидна. Діяльність інституту Уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини щодо виконання рішень Європейського суду з прав людини має ґрунтуватися на взаємовідносинах, діалозі та взаємодії представників рівноправних Договірних Конвенційних Сторін, зокрема Європейського Союзу. Співпраця інституту Уповноваженого та представників Європейського Союзу у справах Європейського суду з прав людини в напрямі захисту основоположних прав та свобод людини, гарантованих Конвенцією та виконання рішень Європейського суду з прав людини, вимагає нормативно-правового закріплення певного обсягу повноважень представника на національному рівні. Приєднання Європейського Союзу до Конвенції як важливий крок у напрямі захисту прав та свобод людини дозволить оскаржити рішення чи дії Європейського Союзу як договірної сторони до Європейського суду з прав людини. Уповноважений України, як і всі інші представники держав-членів Ради Європи, пов'язаних Конвенцією, візьме участь в адаптації та поширенні на національному рівні стандартів Європейського Союзу в різних сферах життєдіяльності через координацію виконання рішень Європейського суду з прав людини.

Ключові слова: Уповноважений у справах Європейського суду з прав людини (Уповноважений); Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод (Конвенція), Європейська інтеграція, демократія, верховенство права, Європейський суд з прав людини, рішення Європейського суду з прав людини, механізм виконання рішень Європейського суду з прав людини, права людини та основоположні свободи, верховенство права, громадянське суспільство, державні органи, державні установи, публічне управління.

Постановка проблеми. Рада Європи сформувала базові цінності у формуванні демократії, поваги до прав людини і основоположних свобод та верховенства права. Європейський союз побудований на таких же цінностях. Спільні цін-

ності двох окремих інституцій – Ради Європи та Європейського Союзу – з різними повноваженнями, які тісно співпрацюють у сферах, де мають спільні інтереси в захисті прав і свобод людини, утвердженні верховенства права та розвитку

демократії, стають однією з умов асоціації України та Європейського Союзу.

Інститут Уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини в Україні є однією з найважливіших ланок реалізації Конвенції на національному рівні, одним із необхідніших елементів функціонування механізму виконання рішень Європейського суду з прав людини, захисту прав і основоположних свобод людини та утвердження верховенства права. Теоретичні основи співпраці інституту Уповноваженого та європейських інституцій спостерігаються на тлі реформ, які відбуваються під впливом Ради Європи та Європейського Союзу і є необхідним елементом асоціації України та Європейського Союзу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різні аспекти проблеми асоціації України та ЄС вивчало багато вітчизняних науковців: Красівський О.Я., Когут П.В., Пасічник В. М., Костюченко Я.М., Малик Я.Й., Поліщук О.В., Кушнір Н.О., Дяченко Б.І. та інші. Чимала кількість наукових праць зарубіжних і вітчизняних авторів присвячена питанню приєднання до Конвенції Європейського Союзу: Арнольд Р., Джейкобс Ф., Заккарони Д., Алісієвич Е., Кісліцина Н., Кресін О.В., Сердюк О.В. та інші.

Питання діяльності державних органів, зокрема інституту Уповноваженого щодо виконання рішень Європейського суду з прав людини в аспекті асоціації України та Європейського Союзу, залишається малодослідженим.

Метою публікації є теоретичне обґрунтування додаткових правових та організаційних підстав щодо покращання діяльності інституту Уповноваженого України щодо виконання рішень Європейського суду з прав людини, як елемент асоціації України та Європейського Союзу.

Для досягнення мети потрібно вирішити такі завдання: проаналізувати спільні цінності – демократію, верховенство права, повагу до прав людини і основоположних свобод – на основі Конвенції, Угоди про асоціацію та Конституції України; визначити пріоритетні правові засади організації діяльності інституту Уповноваженого України щодо виконання рішень Європейського суду з прав людини, як елемент асоціації України та Європейського Союзу; виділити роль інституту Уповноваженого у співпраці з Радою Європи та Європейським Союзом; обґрунтувати взаємовідносини інституту Уповноваженого та Європейського Союзу.

Виклад основного матеріалу. Демократія, верховенство права, повага до прав людини і

основоположних свобод як основні принципи організації діяльності державних органів влади, зокрема інституту Уповноваженого, щодо виконання рішень Європейського суду з прав людини закріплено в міжнародних документах і нормативно-правових актах національного рівня.

Конвенцією про захист прав людини та основоположних свобод підтверджено глибоку віру в основоположні свободи, які становлять підвалини справедливості та миру в усьому світі і які найкраще забезпечуються, з одного боку, завдяки дієвій політичній демократії, а з іншого боку, завдяки спільному розумінню і додержанню прав людини, від яких вони залежать [1].

В Угоді про асоціацію між Україною та ЄС дотримано виконання всіх принципів і положень Конвенції та Протоколів до неї. Сторони Угоди про асоціацію підтримують тісні і тривалі відносини, які ґрунтуються на спільних цінностях, а саме: на повазі до прав людини і основоположних свобод, демократичних принципах, верховенстві права. Зазначені цінності є ключовими елементами цієї Угоди [2].

Згідно з Угодою про асоціацію, у розділі II Політичний діалог та реформи, політична асоціація, співробітництво та конвергенція у сфері зовнішньої та безпекової політики, визначено одну з цілей політичного діалогу як зміцнення поваги до демократичних принципів, верховенства права та доброго врядування, прав людини та основоположних свобод, у тому числі прав осіб, які належать до національних меншин, недискримінації осіб, які належать до меншин, і поваги до різноманітності, а також внесок у консолідацію внутрішніх політичних реформ.

У статті 14 Угоди наголошено на забезпеченні верховенства права та поваги до прав людини і основоположних свобод, укріпленні інституцій усіх рівнів у сфері управління загалом.

Базові принципи побудови демократичної, правової держави нормативно закріплені в Конституції України. Відповідно до статті 5 Конституції України, носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є народ. Народ здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування. Саме тому участь населення в управлінській діяльності Уповноваженого є неодмінним принципом, закріпленим у Конституції, законах України та підзаконних актах.

Важливе місце серед принципів державного управління належить принципу верховенства права. Стаття 1 Конституції визначає Україну як

правову державу, ст. 8 закріплює принцип верховенства права, ст. 6 і 19 встановлюють, що органи законодавчої, виконавчої та судової гілок влади здійснюють свої повноваження у визначених Конституцією межах і відповідно до Законів України.

Забезпечення принципу верховенства права в організації діяльності інституту Уповноваженого щодо виконання рішень Європейського суду з прав людини полягає в неухильному додержанні чинного законодавства, функціонуванні інституту виключно в межах закріплених повноважень у взаємодії з громадянським суспільством.

Питання взаємодії органів публічної влади з громадянським суспільством в системі державного управління досліджували багато науковців.

О.А. Бажанова взаємодію органів публічної влади з громадськістю розглядає як чинник демократизації державного управління та констатує, що становлення громадянського суспільства являє собою неспинний процес удосконалення громадянина, суспільства, влади, політики, права які охоплюють всі без винятку сфери життєдіяльності [3].

Н. Гавкалова та М. Грузд зазначають, що невідмінними складовими стабільності взаємовідносин влади та інститутів громадянського суспільства є досконалість нормативно-правової бази, відкритість та прозорість діяльності владних структур, врахування громадської думки при застосуванні нових форм і технологій роботи з громадськістю [4].

О.М. Крутій обґрунтувала теоретико-методологічні засади та розробила механізми діалогової взаємодії органів влади і громадськості. Це можуть бути індивідуальні суб'єкти (тобто міжособистісний діалог) чи колективні, чи такі суб'єкти, якими є великі групи та складні соціальні системи, наприклад, народ та інститути влади, що реалізують публічне управління за діалогічним чи не діалогічним сценарієм в умовах соціального діалогу [5].

Відповідно до Постанови Кабінету України «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» від 03.11.2010 р. № 996 діє Громадська рада при Міністерстві юстиції України. В межах засідань ради упродовж 2016-2017рр.: Протокол № 3 засідання Громадської ради при Міністерстві юстиції України від 03.03.2016р.; Протокол № 4 засідання Громадської ради при Міністерстві юстиції України від 12.07.2016; Протокол № 7 засідання громадської ради при Міністерстві юстиції України від 04.04.2017; Протокол № 1 засідання Гро-

мадської ради при Міністерстві юстиції України від 30.10.2017; Протокол № 2 засідання Громадської ради при Міністерстві юстиції України від 07.12.2017 [6], взаємозв'язок інституту Уповноваженого з Громадською радою майже не проявляється. Дотичною темою до діяльності інституту Уповноваженого згідно з порядком денним засідання від 12 липня 2016 р. була «Виконання Мін'юстом міжнародних зобов'язань України в частині забезпечення доступності практики Європейського суду з прав людини», однак протокол порядку денного не містить жодних даних доповіді та обговорення окресленої теми.

Ефективна модель взаємодії громадянського суспільства з органами державної влади потребує: забезпечення інформаційної відкритості з боку органів державної влади, вчасне інформування про підготовку політичних рішень; подальшого вдосконалення нормативно-правового поля, усунення його прорахунків і прогалин, що має забезпечити результативність процедур консультацій з громадськістю, повноцінне здійснення громадського контролю, громадських експертиз, зокрема й антикорупційної експертизи нормативно-правових актів; розширення меж і змісту громадського контролю за діяльністю органів державної влади, створення додаткових механізмів ефективного контролю громадськості в сферах, які не мають належного правового регулювання; охоплення механізмами громадянського контролю, громадської експертизи, моніторингу, консультацій з громадськістю питань, що мають першочергове значення для суспільства; забезпечення належних умов для виконання моніторингових функцій громадськістю щодо дій органів державної влади, політичних партій, ЗМІ, виборчих комісій; активізації заходів, пов'язаних із здійсненням інформаційно-просвітницьких, експертно-аналітичних, правозахисних функцій; стимулювання громадянської активності, підвищення громадянської компетентності, зокрема спеціальних навичок взаємодії із органами державної влади та обізнаності щодо визначених законодавством процедур [7].

Увага до діяльності Уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини проявляється з боку громадянського суспільства у поданні запитів на проведення громадської експертизи. Для прикладу, на офіційному сайті Мін'юсту оприлюднений один [Наказ Міністерства юстиції України від 12 травня 2014 року № 102/7 «Про проведення громадської експертизи»](#), виданий на підставі запиту громадської організації

«Луганська правозахисна група» від 15 квітня 2014 року N 28/14 щодо проведення громадської експертизи, яким зобов'язано Секретаріат Уповноваженого у справах Європейського суду з прав забезпечити надання громадській організації «Луганська правозахисна група» необхідних матеріалів [8]. Однак результати експертизи громадською організацією «Луганська правозахисна група» не оприлюднені на цьому ж сайті.

Розвиток демократії шляхом розширення участі громадянського суспільства в діяльності органів державної влади у механізмі виконання рішень Європейського суду з прав людини, зокрема інституту Уповноваженого України, в контексті Угоди про асоціацію є неодмінним елементом асоціації України та Європейського Союзу.

Наявна в Україні модель інституту Уповноваженого не повною мірою реалізує взаємодію з громадянським суспільством у сфері виконання рішень Європейського суду з прав людини. Причини недосконалої співпраці інституту Уповноваженого та громадянського суспільства – у відсутності налагодженої системної співпраці, недосконалості нормативно-правової бази регулювання, яка би створювала умови для відкритості інституту Уповноваженого та більшої інформованості суспільства.

Налагодження взаємодії і тісна співпраця з громадянським суспільством демократизує інститут Уповноваженого. Процес демократизації інституту Уповноваженого базується на розширенні участі населення у його діяльності. Участь громадськості в управлінській діяльності Уповноваженого щодо виконання рішень Європейського суду з прав людини на всіх рівнях – виплата компенсації, виконання додаткових заходів індивідуального характеру та виконання заходів загального характеру – покликана підвищити ефективність владних повноважень в цілому. Розглядаючи діяльність Уповноваженого у взаємодії з громадськістю в межах його основних повноважень щодо забезпечення інтересів держави в Європейському суді з прав людини та координації виконання рішень Європейського суду з прав людини, стає очевидною потреба встановлення способів взаємодії та удосконалення нормативно-правової бази регулювання. Адекватним втіленням залучення громадськості в діяльність Уповноваженого з урахуванням пропозицій науковців є налагодження діалогу з громадськістю. Прийнятним є діалог, що ґрунтується на відкритості та прозорості діяльності Уповноваженого, фаворитизмі прав та свобод людини над інтересами держави,

врегулюванні судових суперечок з дотриманням Конвенції, забезпечення ефективності виконання рішень Європейського суду з прав людини.

Вплив громадянського суспільства на діяльність Уповноваженого шляхом консультацій, громадських експертиз, контролю, моніторингу та критичного відображення діяльності посилює верховенство права, змінить принципи його діяльності з «пріоритетності захисту інтересів держави», що проявляється у реалізації завдання Уповноваженого зі вжиття на національному рівні заходів для запобігання констатації Європейським судом з прав людини у своїх рішеннях порушень Конвенції, на будь-якій стадії розгляду справи для захисту інтересів держави [9] та отриманні ілюзорної перемоги у справі за звернення громадянина проти своєї держави – України, на принцип «пріоритетності захисту прав та свобод людини» та верховенство права загалом.

В контексті цієї теми наголошено на необхідності нормативно-правового закріплення базових принципів, зокрема в діяльності інституту Уповноваженого, як цілісного законодавчого, регуляторного і статутного акту, для прикладу Закону України «Про Уповноваженого представника у справах Європейського суду з прав людини», який закріпить способи взаємодії інституту Уповноваженого і громадянського суспільства.

Комітет з прав людини Ради Європи наголошує на важливій ролі громадянського суспільства у підтримці здійснення Конвенції та виконання рішень Європейського суду з прав людини та заохочує суспільство зробити внесок до цієї сфери, про що підкреслено Брюссельською Декларацією. Він у зв'язку з цим відзначає, що працюватиме над пропозиціями щодо забезпечення того, щоб держава-члени, через своє законодавство, політику та практику, ефективно захищали та просували громадянське суспільство [10].

Правова основа для приєднання до Конвенції Європейського Союзу передбачена пунктом 2 статті 59 Конвенції (поправки, внесені Протоколом № 14 до Конвенції). Таким чином, Європейський союз стане 48 Договірною Стороною Конвенції.

Професор Європейського права в Лондонському університеті Ф. Джейкобс зазначив, що приєднання Європейського Союзу до Конвенції є ідеєю, і підготовка до вступу була зроблена в 14-му Протоколі, це не слід розглядати в нинішній ситуації як найвищий пріоритет у порівнянні з іншими реформами для захисту основних прав людини [11].

Приєднання Європейського Союзу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, на думку доктора, професора Регенсбурзького університету Р. Арнольда, надасть завершеного вигляду системі захисту прав людини і громадянина в Європейському Союзі. Важливо, щоб відбулася гармонізація фундаментальних елементів змісту основних прав людини і громадянина між національним та європейським правом, але водночас, щоб збереглися можливості для контролю за виконанням рішень Європейського суду з прав людини, що базуються на особливостях певних конституційних культур, розташованих на різних рівнях у сфері дії прав людини (внутрішньодержавні конституційні простори, конституційний простір Європейського Союзу та Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод). У вирішенні цього непростого завдання неабияку роль повинна виконати ідея субсидіарності [12].

Д. Заккароні, докторант Центру європейського права (Болонський університет, Італія), зауважив, що слід мати на увазі те, що Проект договору про приєднання насамперед відповідає Протоколу про приєднання Європейського Союзу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, який міститься у Лісабонському договорі і Протоколі № 14 до Конвенції, передбачає приєднання Європейського Суду до Конвенції. Обидва джерела передбачають, що приєднання не повинно порушувати компетенцію і природу Європейського Союзу і Європейського суду з прав людини. Взаємопов'язаність процесу делегування суверенних повноважень із судовим та інституційним плюралізмом підкреслює Н. Маккормік і передбачає, що взаємодія між установами повинна ґрунтуватись не на суверенітеті, а на діалозі і взаємодії між державами [13].

Член-кореспондент Міжнародної академії порівняльного права, завідувач Центру порівняльного правознавства Інституту держави і права ім. В.М. Корецького НАН України О. Кресін у доповіді «Політичні та інституційні аспекти сучасного етапу реформування Ради Європи», зокрема, зазначив, що питання реформування Ради Європи слід розглядати в контексті трансформації Європейського Союзу. Донедавна Рада Європи розвивалася як універсальна за своїми цілями організація (хоча практично не займалася економічними та багатьма іншими питаннями), а Європейський Союз виконував певні визначені у статутних документах функції. Проте інституційний розвиток останнього та його розширення відображають готовність його країн-членів (які одночасно є кра-

їнами-членами Ради Європи) до поглибленої інтеграції [14].

Венеціанська комісія Ради Європи, або Європейська комісія за демократію через право, консультує уряди в Європі і за її межами щодо конституційних і правових реформ. Європейський Союз бере участь в роботі Венеціанської комісії і регулярно посилається на її висновки. Регулярні контакти високого рівня на щоденній основі між Європейським Союзом і Венеціанською комісією в останні роки нарощувалися, зокрема в тому, що стосується конституційних змін в державах-членах Європейського Союзу, а також у державах-нечленах Європейського Союзу, зокрема в Україні [15].

Вирішальну роль у здійсненні реформ виконуватимуть: парламенти, державні органи на всіх рівнях, державні установи у відповідних сферах, правоохоронних органів, місцеві та регіональні органи влади, неурядові організації, громадськість та інші установи [16].

Асоціація України та Європейського Союзу через Конвенційну систему захисту прав та свобод людини та реалізацію інших програм очевидна. Діяльність інституту Уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини щодо виконання рішень Європейського суду з прав людини має ґрунтуватись на взаємовідносинах, діалозі та взаємодії представників рівноправних Договірних Конвенційних Сторін, зокрема Європейського Союзу. Співпраця інституту Уповноваженого та представників Європейського Союзу у справах Європейського суду з прав людини в напрямі захисту основоположних прав та свобод людини, гарантованих Конвенцією та виконання рішень Європейського суду з прав людини, вимагає нормативно-правового закріплення певного обсягу повноважень представника на національному рівні. Приєднання Європейського Союзу до Конвенції як важливий крок у напрямі захисту прав та свобод людини дозволить оскаржити рішення чи дії Європейського Союзу як договірної сторони до Європейського суду з прав людини. Уповноважений України, як і всі інші представники держав-членів Ради Європи, пов'язаних Конвенцією, візьме участь в адаптації та поширенні на національному рівні стандартів Європейського Союзу в різних сферах життєдіяльності через координацію виконання рішень Європейського суду з прав людини.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Утвердження демократії, верховенства права, поваги до прав людини і основоположних свобод як спільних цінностей Ради Європи та

Європейського Союзу та пріоритетних правових засад організації діяльності державних органів відповідно до Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод і Конституції України є основою Угоди про асоціацію України та Європейського Союзу.

Забезпечення прав людини і основоположних свобод та верховенства права, як базові засади діяльності інституту Уповноваженого щодо виконання рішень Європейського суду з прав людини, стають неодмінним елементом асоціації України та Європейського Союзу.

В контексті Угоди про асоціацію реформування інституту Уповноваженого є необхідною умовою утвердження основних правових засад та завоювання поваги і визнання європейським співтовариством, досягненні успіху євроінтеграції. Вплив громадянського суспільства на діяльність Уповноваженого шляхом консультацій, громадських експертиз, контролю, моніторингу та критичного відображення посилять ефективність його діяльності.

Асоціація України та Європейського Союзу через приєднання до Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод Європейського Союзу зміцнить роль інституту Уповноваженого на національному рівні та підсилить процес імплементації загальних європейських стандартів життєдіяльності.

Взаємовідносини інституту Уповноваженого України та Європейського Союзу через Конвенційні механізми захисту права та свобод людини в Європейському суді з прав людини через координацію виконання рішень Європейського суду з прав людини розширить процес асоціації України та Європейського Союзу.

Проблема асоціації України та Європейського Союзу в контексті зміцнення демократії, верховенства права, поваги до прав людини і основоположних свобод на загальнодержавному рівні вимагає подальшого дослідження у напрямі співпраці інституту Уповноваженого щодо виконання рішень Європейського суду з прав людини з відповідними інституціям Європейського Союзу.

Список літератури:

1. Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод 1959 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_004. (дата звернення: 18.05.2023).
2. Угода про асоціацію URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/984_011 (дата звернення: 18.05.2023).
3. Бажинова О.А. Взаємодія органів публічної влади з громадськістю як чинник демократизації державного управління. *Державне будівництво*. 2011. №2 URL: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2011-2/doc/6/08.pdf> (дата звернення: 18.05.2023).
4. Гавкалова Н. Л., Грузд М. В. Взаємодія органів публічної влади та інститутів громадянського суспільства. *Актуальні проблеми економіки*. 2014. №10. С. 281–290.
5. Крутії О.М. Комплексний механізм діалогової взаємодії органів влади і громадськості. *Державне будівництво*. 2010. №1 URL: <http://kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2010-1/doc/4/01.pdf> (дата звернення: 18.05.2023).
6. Офіційний сайт Міністерства юстиції України. URL: https://minjust.gov.ua/str_grom_rada. (дата звернення: 18.05.2023).
7. Щодо активізації взаємодії організацій громадянського суспільства із органами державної влади. *Аналітична записка*. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/881/>. (дата звернення: 18.05.2023).
8. Про проведення громадської експертизи: Наказ Міністерства юстиції України. URL: <http://old.minjust.gov.ua/48265>. (дата звернення: 18.05.2023).
9. Про заходи щодо реалізації Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини»: Постанова КМУ URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/784-2006-%D0%BF>. (дата звернення: 18.05.2023).
10. The longer-term future of the system of the European Convention on Human Rights, Report of the Steering Committee for Human Rights (CDDH) adopted on 11 December 2015 URL: <https://rm.coe.int/the-longer-term-future-of-the-system-of-the-european-convention-on-hum/1680695ad4>. (дата звернення: 18.05.2023).
11. Jacobs F. The European Convention on Human Rights, the EU Charter of Fundamental Rights and the European Court of Justice. URL: http://www.ecln.net/elements/conferences/book_berlin/jacobs.pdf. (дата звернення: 18.05.2023).
12. Арнольд Р. Юридичні наслідки приєднання Європейського Союзу до Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. *Вісник Конституційного Суду України*. № 4. 2012. С. 68.
13. Заккароні Д. Вплив приєднання Європейського Союзу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод на структуру судових органів в Європі. *Європейське право*. №1-2. 2013. С. 34.

14. Кресін О. В. Науково-практичний семінар «Рада Європи: проблеми реформування» Юридичний вісник. Повітряне і космічне право. 2012. №4 с. 156–158.

15. Совет Европы и Европейский Союз - партнеры в продвижении прав человека и демократии (2015) URL: file:///C:/Users/kv/Desktop/COE_UE_RUS.pdf. (дата звернення: 18.05.2023).

16. Programmatic Cooperation Framework 2015-2020 for Armenia, Azerbaijan, Georgia, Republic of Moldova, Ukraine and Belarus (2015) URL: <https://edoc.coe.int/en/partnerships/6666-programmatic-cooperation-framework-2015-2020-for-armenia-azerbaijan-georgia-republic-of-moldova-ukraine-and-belarus.html>. (дата звернення: 18.05.2023).

Akimova L.M., Akimov O.O. LEGAL BASIS OF THE ACTIVITY OF THE INSTITUTE OF THE AUTHORIZED IN CASES OF THE EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS REGARDING THE IMPLEMENTATION OF DECISIONS OF THE EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS AS AN ELEMENT OF THE ASSOCIATION OF UKRAINE AND THE EUROPEAN UNION

The article highlights and analyzes the common basic values on the basis of which the Council of Europe and the European Union were founded: democracy, the rule of law and respect for human rights and fundamental freedoms, which are enshrined in the Convention on the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, the Association Agreement between Ukraine and European Union and the Constitution of Ukraine. Ensuring the implementation of decisions of the European Court of Human Rights, as an element of the association of Ukraine and the European Union, has been identified as a priority area of activity of the Institute of the Commissioner for the Affairs of the European Court of Human Rights. The role of the institution of the European Court of Human Rights Commissioner in cooperation with the Council of Europe and the European Union regarding the implementation of decisions of the European Court of Human Rights is singled out. It has been proven that the association of Ukraine and the European Union through the Conventional System for the Protection of Human Rights and Freedoms and the implementation of other programs is obvious. The activity of the institute of the European Court of Human Rights Commissioner for the implementation of decisions of the European Court of Human Rights should be based on mutual relations, dialogue and interaction of representatives of equal Contracting Parties, in particular the European Union. Cooperation between the institution of the Commissioner and the representatives of the European Union in the cases of the European Court of Human Rights in the direction of the protection of fundamental human rights and freedoms guaranteed by the Convention and the implementation of the decisions of the European Court of Human Rights requires the normative and legal consolidation of a certain amount of powers of the representative at the national level. The accession of the European Union to the Convention as an important step in the direction of the protection of human rights and freedoms will allow to challenge the decisions or actions of the European Union as a contracting party to the European Court of Human Rights. The Commissioner of Ukraine, like all other representatives of the member states of the Council of Europe bound by the Convention, will take part in the adaptation and dissemination of European Union standards at the national level in various spheres of life through the coordination of the implementation of decisions of the European Court of Human Rights.

Key words: Commissioner for cases of the European Court of Human Rights (Commissioner); Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms (Convention), European integration, democracy, rule of law, European Court of Human Rights, decisions of the European Court of Human Rights, enforcement mechanism of decisions of the European Court of Human Rights, human rights and fundamental freedoms, rule of law, civil society, state bodies, state institutions, public administration.

Відомості про авторів

Акімов О.О. – доктор наук з державного управління, доцент, Заслужений економіст України професор кафедри управління охороною здоров'я та публічного адміністрування Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л. Шупика

Акімова Л.М. – доктор наук з державного управління, професор, Заслужений працівник освіти України, професор кафедри трудових ресурсів і підприємництва Національного університету водного господарства та природокористування

Андрющенко О.Б. – кандидат наук з державного управління, доцент кафедри маркетингу та торговельного підприємництва Української інженерно-педагогічної академії

Аніщенко М.А. – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри соціальної медицини, громадського здоров'я, медичного та фармацевтичного права Запорізького державного медичного університету

Асоян Е.Ш. – аспірант Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського

Гавриляк С.А. – аспірант кафедри адміністративного та фінансового менеджменту Інституту адміністрування, державного управління та професійного розвитку Національного університету «Львівська політехніка»

Горник В.Г. – доктор наук з державного управління, професор, директор Навчально-наукового інституту управління, економіки та природокористування Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського

Гусєв О.Ю. – доктор філософії з галузі права

Делія М.Р. – аспірант кафедри менеджменту Полтавського університету економіки і торгівлі

Делія О.В. – кандидат історичних наук, доцент, директор Полтавського кооперативного коледжу

Дзюрах Ю.М. – доктор філософії з публічного управління та адміністрування, доцент, доцент кафедри адміністративного та фінансового менеджменту Інституту адміністрування, державного управління та професійного розвитку Національного університету «Львівська політехніка»

Дідич О.Р. – аспірант кафедри публічного управління та публічної служби Національного університету «Львівська політехніка»

Іванов А.В. – доцент кафедри публічного управління та публічної служби Академії праці, соціальних відносин і туризму

Котилко Я.М. – аспірант кафедри регіональної політики Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Кохалик Х.М. – кандидат наук з державного управління, доцент, доцент кафедри регіонального та місцевого розвитку Інституту адміністрування, державного управління та професійного розвитку Національного університету «Львівська політехніка»

Кравченко С.О. – доктор наук з державного управління, професор, головний консультант відділу правової та антикорупційної політики Національного інституту стратегічних досліджень

Круглов В.В. – доктор наук з державного управління, доцент, професор кафедри соціології і публічного управління Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

Майстренко К.М. – кандидат наук з державного управління, доцент кафедри публічного адміністрування ПрАТ «Вищий навчальний заклад "Міжрегіональна Академія управління персоналом»

Масик Р.І. – аспірант Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського

Наумко М.М. – аспірант кафедри публічного управління та публічної служби Національного університету «Львівська політехніка»

Николаєва В.І. – доктор з державного управління, доцент, доцент кафедри соціальної роботи ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»

Стороженко Л.Г. – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри публічного управління та адміністрування Державного університету телекомунікацій

Суворцева І.Ю. – кандидат історичних наук, доцент кафедри соціології та соціальної роботи ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет»

Хар М.І. – аспірант кафедри публічного управління та економіки Таврійського національного уні-

верситету імені В.І. Вернадського

Чальцева О.М. – доктор політичних наук, доцент, доцент кафедри політології та державного управління факультету інформаційних і прикладних технологій Донецького національного університету імені Василя Стуса

Чепель М.О. – доктор філософії з державної безпеки, заступник начальника кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Національної академії Національної гвардії України

Шостак С.Л. – офіцер військово-медичного центра Командування об'єднаних сил Збройних Сил України; академік Міжнародної академії культури безпеки, екології та здоров'я; аспірант кафедри публічного управління та адміністрування ПрАТ «Вищий навчальний заклад "Міжрегіональна Академія управління персоналом»

Щурін В.В. – магістр, аспірант ПрАТ «Вищий навчальний заклад "Міжрегіональна Академія управління персоналом»

НОТАТКИ

Науковий журнал

**ВЧЕНІ ЗАПИСКИ
ТАВРІЙСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ В.І. ВЕРНАДСЬКОГО**

Серія: Публічне управління та адміністрування

Том 34 (73) № 2 2023

Коректура • *Н. Славогородська*

Комп'ютерна верстка • *О. Молодецька*

Адреса редакції:

Таврійський національний університет імені В.І. Вернадського

м. Київ, вул. Джона Маккейна, 33

Електронна пошта: editor@pubadm.vernadskyjournals.in.ua

Сторінка журналу: www.pubadm.vernadskyjournals.in.ua

Формат 60x84/8. Гарнітура Times New Roman.

Папір офсетний. Цифровий друк. Обл.-вид. арк. 19,50. Ум.-друк. арк. 16,04. Зам. № 0623/392

Підписано до друку 30.06.2023. Наклад 150 прим.

Видавництво і друкарня – Видавничий дім «Гельветика»

65101, м. Одеса, вул. Інглезі, 6/1

Телефони: +38 (095) 934 48 28, +38 (097) 723 06 08

E-mail: mailbox@helvetica.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи

ДК № 7623 від 22.06.2022 р.